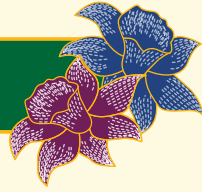

นิทานพื้นบ้าน
ตำนาน
มะนารอ

คำนำ

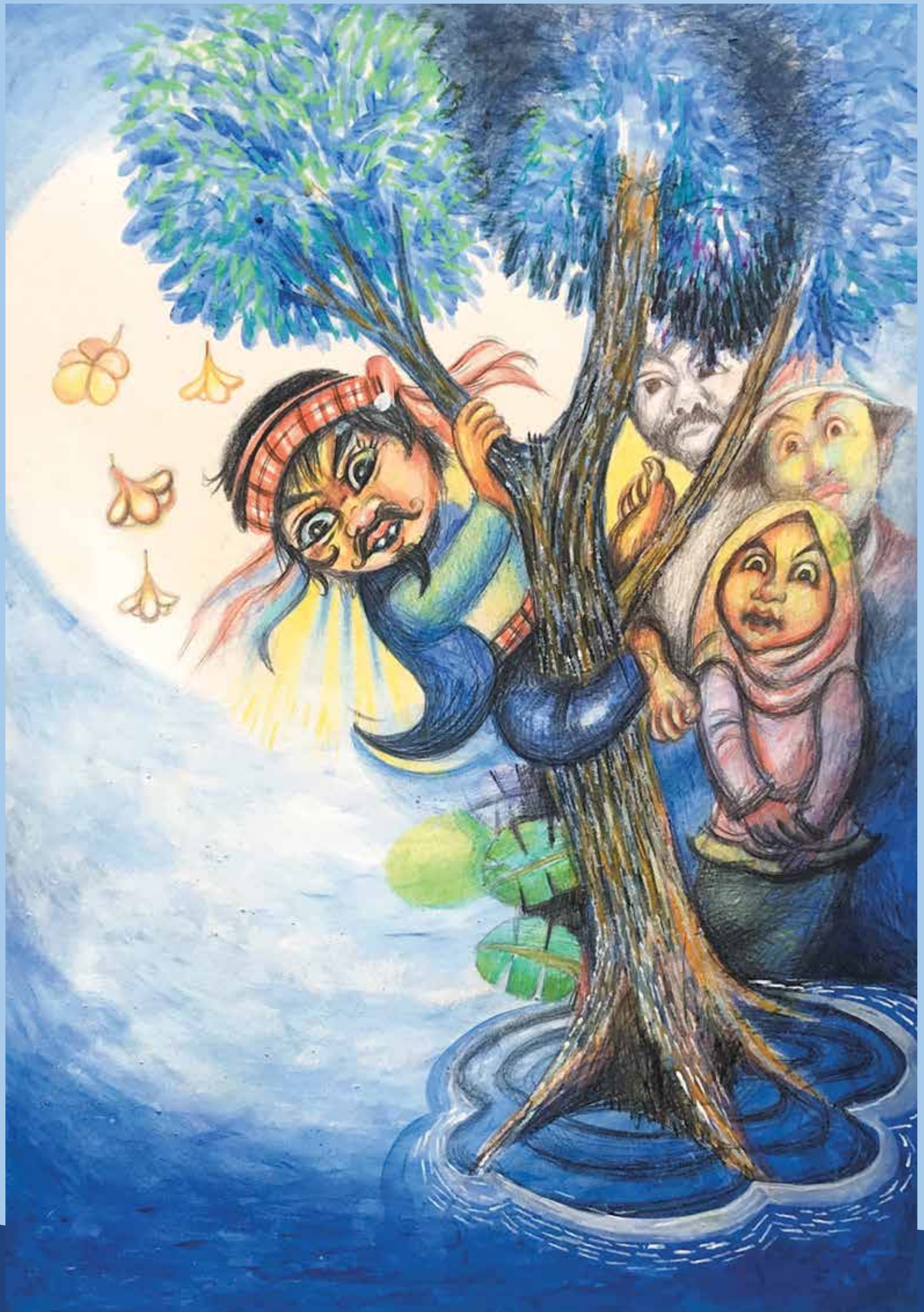
นิทานพื้นบ้าน ตำนานมะนารอ เป็นนิทานคำกลอนดัดแปลงจากนิทานมุขปาฐะ ซึ่งคณะผู้จัดทำได้สืบค้นด้วยการสัมภาษณ์จากปราชญ์ท้องถิ่นในชุมชนเมืองนรา เนื้อเรื่อง สอดคล้องกับประวัติสถานที่ วิถีชีวิต เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์บางช่วงของนราธิวาส สอดแทรกด้วยคติข้อคิดที่ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

การพัฒนารูปแบบหนังสือนิทานพื้นบ้าน ตำนานมะนารอชุดนี้ได้รับการสนับสนุน จากโครงการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนของครู และยกระดับความฉลาดรู้ภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดย สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดนราธิวาส

ขอขอบคุณ นายสมนึก ดวงศรี ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล ๖ (ถนนโคกเคียน) นางฮาซานะห์ บินมะอุง ข้าราชการบำนาญ นายธนะวัฒน์ เลิศประเสริฐ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการและนางปัทมาวดี ชันธชัย ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ ที่ให้ความรู้ ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้ชุมชนเป็นฐานและคำแนะนำในการพัฒนาหนังสือ นิทานพื้นบ้าน ตำนานมะนารอชุดนี้

คณะผู้จัดทำ

นิทานคำกลอน เรื่องที่ 1 เจ๊ะอาลี

ครึ่งหนึ่งนานมา
มีเรื่องเล่าถึง
ภรรยาสามี
เขามักขี้มร่า
วันหนึ่งเข้าตรู่
ไปเซ็งมญาตีกลาง
ป่าที่ต้องผ่าน
เจ้าถิ่นแห่งนี้
เจ๊ะอาลีขงาด
เดินทางสองคน
ออกกรีซที่มี
ดูแล้วน่าหัว
ดรินดังกลางไพร
เฝ้าคอยข่มเหง
เจ๊ะอาลีกระโจน
เม็ชนั้นเหนียว
ไปบอกชาวบ้าน
จึงถูเจ้าป่า
และแล้วจึงเห็น
ทางรอดอัศจรรย์
ชาวบ้านช่วยมา
ลงจากไม้ใหญ่
เพราะชอบคุยโว
แม้พลาดเพียงนิด

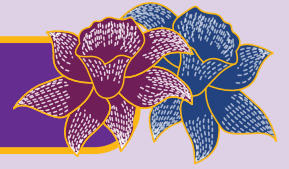
ซาขป่าแห่งหนึ่ง
บ้านเราเมืองนรา
เจ๊ะอาลีผู้กล้า
เพราะว่าอวดอ้าง
ทั้งคู่เดินทาง
ผ่ากลางพงพี
ชาวบ้านรู้ดี
คอยทีกินคน
ไม่อาจจำนน
สับสนหวาดกลัว
ทำทีกันตัว
เพราะมัวอวดเก่ง
เสื่อใหญ่่น่าเกรง
จึงเวงหัวใจ
ห้อยโชนต้นไม้
จึงคล้ายคนบ้า
ต่างควานมิดพริ้ว
มุ่งหน้าช่วยคน
คนเป็นล่องหน
ตื่นรนหนีเสื่อ
เจ้าป่าพงไพร
เขาได้ข้อคิด
โธ่โธ! หวาดหวัด
ชีวิตพลิกผัน

เค้าโครงนิทานมุขปาฐะจากการสัมภาษณ์ นางเจ๊ะซง เซ็ง
อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 22 ถนนกำแพงปายง
ตำบลบางนาค อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

นิทานคำกลอน เรื่องที่ 2 เกาะบุเลาอาปี

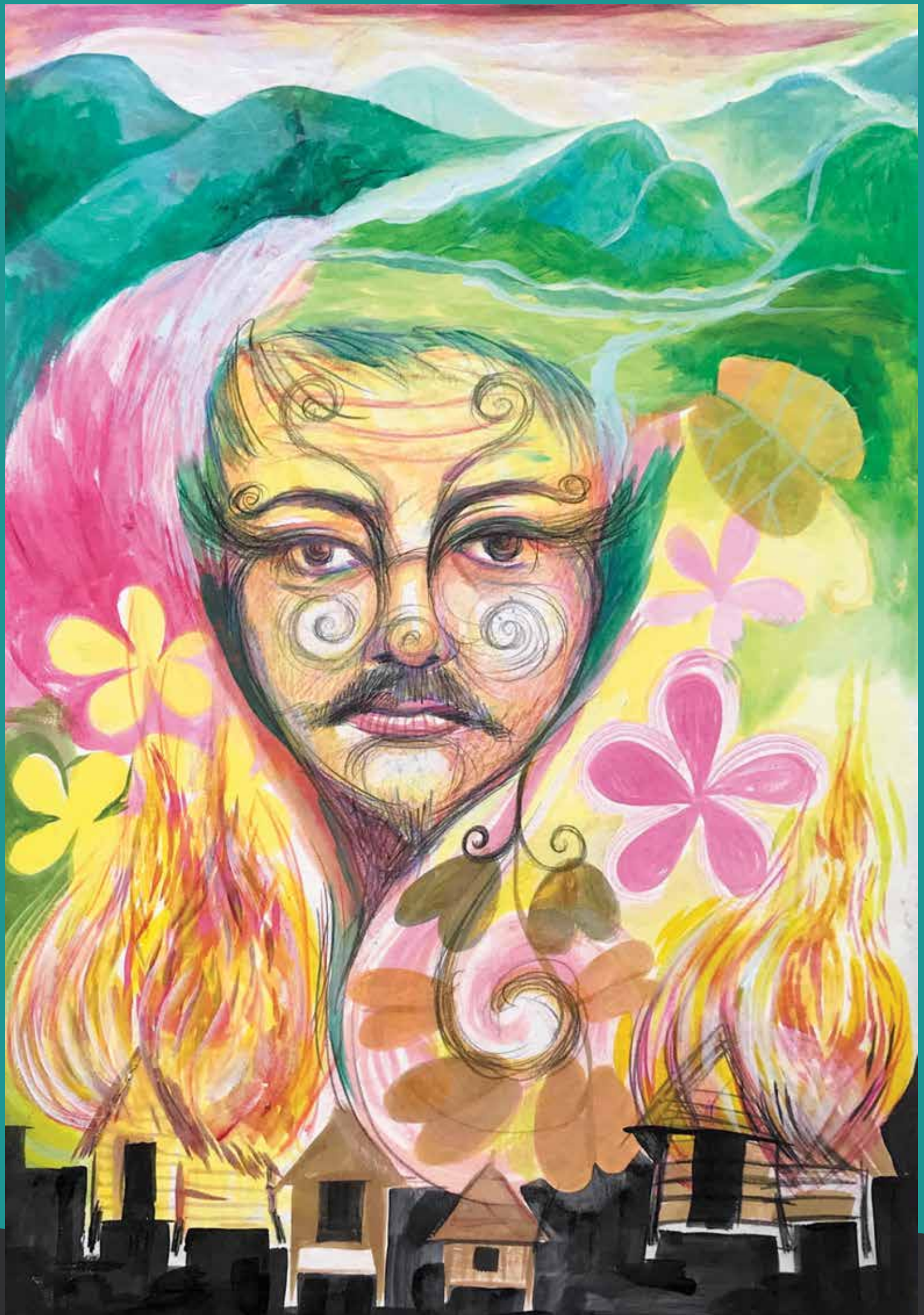

หญิงชาวประมง
เป็นหญิงแม่หม้าย
อยู่มาวันหนึ่ง
ต้องอยู่โดดเดี่ยว
ลูกชายลาแม่
เจ็บทรวงอรุรา
หลายปีต่อมา
ทำงานตั้งใจ
เขาชื่อสำเภา
โชคดีนักหนา
ชายหนุ่มเดินทาง
พอถึงชำเลียง
ลูกชายพบเห็น
หญิงแก่ชรา
ด้วงความเช่อขึง
เปลี่ยนไปตามกาล
ขึ้นถุงเงินให้
ลาจากเร็วพลัน
เรือแล่นผ่านไป
เกิดพายุร้าย
อกตัณญ
บุญคุณมารดา
ถูกสาปเป็นเกาะ
บุเลาอาปี

นำสงสารหลาย
ลูกชายคนเดียว
ใจถึงน้อเนืง
ไม่เขลิขวกกลับมา
ผันแปรเร็วหนา
แก้วตาดวงใจ
แก้วตาเติบโต
เงินไหลเทมา
ได้เข้าวิวาห์
ชีวารุ่งเรือง
พานางเข้าเมือง
แอบเคื่องอรุรา
ผู้เป็นมารดา
จากลาแสนนาน
ทุกสิ่งเหตุการณ์
ไม่สานสัมพันธ์
หมดใจต่อกัน
ความผันสลาข
ไม่ไกลจากชาย
ตายสิ้นชีวา
ไม่รู้บาปหนา
สิ้นค่าชีวี
สืบเสาะชื่อนี้
มีความหมายเอง

เค้าโครงนิทานมุขปาฐะจากการสัมภาษณ์ นางสะปีเยาะ มามะ
อายุ 80 ปี บ้านเลขที่ 54/2 ถนนกำแพงปายง ตำบลบางนา
อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

นิทานคำกลอน เรื่องที่ 3 ตำนานเขลิกไหล

ขุนเขาบูโด
มีเรื่องเล่างาน
ของดีมีอยู่
เขามีผู้ใด
แก้ศุนษ์ตุลา
ตำรวจเลือดนอง
ขุนพันราชเดช
ทราบเหตุออกเล่า
กะเกณฑ์ไพร่พล
ชาวบ้านผู้น้อย
ข้อหาสมรู้
เสบียงต่างล้วน
บางคนถูกจับ
ต้องบอกแก่นาย
ตำรวจสืบรู้
กราดชิงขามจร
บาลูกาสาเหมาะ
ชาวบ้านทุกเหล่า
อาแว มะเซ็ง
ตำรวจเกรียวกรู
ส่งเข้าเรือนจำ
ตาชไปขังนุ่น
ทางการสงสัย
อาแวปลอดภัย
ขอมมาต่อศพบ
เขลิกไหลของจริง
เขลิกไหลบูโด
ผู้คนทั่วแคว้น

ใหญ่โตตระหง่าน
ตำนานเขลิกไหล
เคียงคู่มงไพร
ได้ไปครอบครอง
โจรป่าผยอง
เพื่อน้องโกรธา
จากเวทนครา
โจรม่านาขร็อง
สืบค้นร่องรอย
ถูกคอบสอบสวน
ที่อยู่โจรป่วน
ส่งก๊วนผู้ร้าย
ถ้ารับเสียดาย
ใครดล้ายมาตกร
ต่อสู้อ้างสอน
แน่นอนเสียดเล่า
จงเงาะถูกเผา
ไร้เหล้าเรือนอยู่
โจรเก่งต่อสู้อ
โจมตีจับกุม
เดระห์ซำกรรมรุ่ม
ต่างรุ่มร้อนใจ
สิ่งใดช่วยให้
กาชไม่ถูกชิง
จึงพบทุกสิ่ง
ผิงนึ่งท้องแจน
ไม่โอ้อ่าแดลน
นั้นแสนต้องการ

เค้าโครงนิทานมุขปาฐะจากการสัมภาษณ์ นายกลีน บัญส่ง
อายุ 75 ปี บ้านเลขที่ 3 หมู่ 8 ตำบลโคกเคียน
อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

นิทานคำกลอน เรื่องที่ 4 คนไม่เคยทะเลมาด

ตำนานเล่างาน
เรื่องราวซีวี
สงสัยมานาน
อยากรู้เรื่องศาสน์
มีชายคนหนึ่ง
จะช่วยเหลืออาสา
เรื่องการทะเลมาด
จะคอยนำชี้
อิริยาบถ
ตามมารชยาท
สาริตถุคนึง
ตามกันเวียงนวน
คำพูดสุดท้าว
ชาวบ้านฟังกัน
ทุกคนทำตาม
ลูก ชิน นิ่ง นิ่ง
เช้าของวันใหม่
ต้องปฏิบัติ
ลูกหนูจืดจืด
ในเสื้ออ้อมม้าม
รู้สึกจืดจืด
คนอื่นชวนไหว
เรื่องราวพลิกผัน
ไหนพากัน

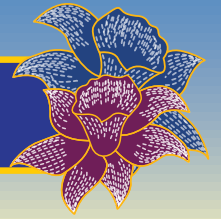
ชาวบ้านเมืองนี้
วิถีทะเลมาด
ขอวานโอวาท
ตามปรารถนา
มาถึงเล่าว่า
บอกหาวิถี
ไม่ขาดวิถี
ให้มีบทบาท
ของกฐลทะเลมาด
สามารถทุกคน
คอยฟังจน
รู้ผลเร็วพลัน
ของชายผู้นั้น
สำคัญอย่างยิ่ง
อ้อมม้ามทุกสิ่ง
อ้างอิงบัญญัติ
พร้อมใจฝึกหัด
เคร่งครัดทำตาม
ตุ๊กตีสองสาม
เกิดความข้องใจ
ทำที่เปลี่ยนไป
ไฉลตามกัน
พากันขบขัน
วิ่งพลันไปเอง

เค้าโครงนิทานมุขปาฐะจากการสัมภาษณ์นางแมะแยณะ มะตือระ
อายุ 54 ปี บ้านเลขที่ 11 ถนนกำแพงปาย
ตำบลบางนาค อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

นิทานคำกลอน เรื่องที่ 5 แวกระจับปี่เสื่อ

ครึ่งหนึ่งนานมา
เจ้าแห่งพงไพร
 แวกระจับปี่หวาย
พลันได้กลิ่นเสื่อ
 ครึ่งได้อุบาย
"ตัวข้ามีฤทธิ์
 เขี้ยวเล็บขำมี
ขอข้ากลับไป
 เสื่อราชฉนวน
"ข้าเสื่อพาดกลอน
 จะรอประลอง
หากเจ้าผ่าขไซรี
 "ขอขำมันใจ
เดาวัลย์มัดกาช
 เจ้าเสื่อหลงกล
เดาวัลย์ร้อยรัด
 แวกระจับปี่
แทงมันจนตาช
 แวกระจับปี่
ปัญญาล้ำเหลือ

กลางปากกว้างใหญ่
โลดไล่ตามเหยื่อ
 ซินคลาขปาดเหยื่อ
ใจเหลือน้อยนิด
 เมื่อคลาขวิกฤติ
อย่าคิดปองร้าย
 ขำนี้ถอดไว้
เจ้าไซรีรอก่อน"
 ไซคนอ่อนวอน
ไม่จรไปไหน
 ตัวของคูใจ
 "ตักขัยแน่นาข"
เจ้าไม่หนีนาข
 ให้คลาขกั้วล"
ขอมทนถูกมัด
 กระหวัดติดกาช
เสื่อนี้สิ้นลาข
 รอดกาชเป็นเหยื่อ
 เป็นคนชนะเสื่อ
 ใช้เมื่อจวนตน

เค้าโครงนิทานมุขปาฐะจากการสัมภาษณ์นางแมะแยณะ มะดี้อระ
อายุ 54 ปี บ้านเลขที่ 11 ถนนกำแพงปาย
ตำบลบางนาศ อำเภอมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

นิทานคำกลอน เรื่องที่ 6 ตากใบ

ในคราวกรุงศรี
ส่องลอมเรือมา
ขาชามโองังไซ
ลวดลายถูกใจ
สำเภาส่องตาม
ของขาชามข่ม
ต่างคนช่วยกัน
กู้เรือจากเล
เสื่อผ้าใบเรือ
ตามไม้เต็มรัง
วันนั้นเข้าตรู่
เป็นใครไม่รู้
อซากได้เหลือเกิน
ได้ชินเสิงอัย!
ลูกเรือมาเห็น
อุทานว่า ใคร
เอาเสื่ออ้วะมา
จะมัวลิ่งเล
แวกมลาชู
กล่าวคำวจี
ทุกคนอภัย
อยู่อย่างล้ำค่า

เดชมิม่อด้า
จากเมืองจีนไกล
มาในเมืองไทย
ชามใหญ่เบญจรงค์
ได้ความจมลง
ถมกลางทะเล
เร็วพลันหันเห
ตั้งเก้านั่ง
ช่วงเหลือขึ้นตั้ง
ลูกนั่งเฝ้าดู
จู่จู่มลาชู
คิดจะขโมย
เดินไปเก็บโทษ
วังหนี่เร็วไว
ใจเขินเรือกไป
เง๊ะเฮ้...เง๊ะเฮ้
อย่าซำริบนา
ดินเราดีดี
ไม่สู้ไม่หนี
ขอโทษไม่ทำ
สุขใจเหลือล้ำ
ตำนานเง๊ะเห

เค้าโครงนิทานมุขปาฐะจากการสัมภาษณ์นางสะปีเยาะ มามะ
อายุ 80 ปี บ้านเลขที่ 54/2 ถนนกำแพงปายง ตำบลบางนาค
อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

นิทานคำกลอน เรื่องที่ 7 ตำนานซีละ

ณ ชายป่าใหญ่
มีเรื่องเล่าขาน
ชายสามพี่น้อง
ชูโชะน้องชาย
เที่ยวหาจนเมื่อข
หาพี่เรื่องไป
พลบค่ำหยุดพัก
หาที่พักอาศัย
นอนบนต้นไม้
ป่าเขาพนา
ตกดึกมีเสือ
ผู้นำนั้นไซริ
สอนการจับเหยื่อ
อย่างมั่วรีรอ
ชูโชะแอบดู
ทำความเข้าใจ
แสงทองส่องฟ้า
ตื่นเข้าขึ้นมา
เดินกลับถึงบ้าน
ทุกคนชวนกัน
เปิดสอนวิชา
คิดถึงวันเก่า
ตั้งเป็นสำนัก
ตั้งแต่นั้นมา

ไม้ไกลหล่มบ้าน
มานานแล้วหนา
หาของในป่า
หลงมาป่าใหญ่
เหน็ดเหนื่อยไม่ไหว
อยู่ไหนพี่ชาย
ตั้งหลักที่ขมาข
ให้คลายเหนื่อยล้ำ
หัวใจผวา
มืดมาทันใด
หาเหยื่อฝูงใหญ่
ใช้ชื่อชะลอ
เสล่าเสือขินออ
บอกต่อกันไป
อยู่บนต้นไม้
ทำอย่างไรบ้างหนา
ปักขาเต็มนภา
รับขาทองพลัน
เล่าขานเรื่องนั้น
สร้างสรรค์เรื่องราว
ฝึกทำขามเข้า
เรื่องเล่าจากป่า
ดึกดักขนักหนา
เรียกว่าซีละ

เค้าโครงนิทานมุขปาฐะจากการสัมภาษณ์ นางปีเตาะ หะยิมะ
อายุ 80 ปี บ้านเลขที่ 45/27 ถนนยะกัง 1 ตำบลบางนาค
อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

นิทานคำกลอน เรื่องที่ 8 สองเกลอ

สองคนเพื่อนรัก
ผู้คนกล่าวขาน
คนหนึ่งตาบอด
ดสองแฉ่วว่องไว
หูหนวกอีกคน
สองคนช่วยกัน
ออกเรือหาปลา
หูทางขวานไป
กั้นแหลมไปด้วย
ทุกคนสุข
ปัญหาการแบ่ง
ราชตาบอดคลำ
กั้นแหลมโมเโ
ระแตกกันลงมา
หูทางกางใบ
น้ำเข้าเต็มลำ
สองเกลอที่ขวงงาน
ชีวิตสดใส
เสียงคนล้างเท้า
ตาบอดว่าพลัน
หูหนวกเห็นไฟ
แสงจากบ้านคน
คิดว่าฟ้าแลบ
ผู้คนแปลกใจ

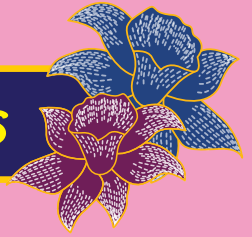
รู้จักมานาน
สื่อสารเข้าใจ
อยู่รอดมาได้
ห่วงใยเพื่อนกัน
สับสนทุกวัน
แบ่งปันน้ำใจ
ท้องฟ้าสดใส
อยู่ในที่
ร่วมช่วยสามัคคี
มีปลาเต็มลำ
ซื้อแข่งจนดำ
คะมำลงมา
มากโขอยู่หนา
น้ำป่าเต็มลำ
ใสใจจดจำ
แม้ดำพัดไป
เบิกบานฤทัย
เข้าใจซึ่งกัน
ตัวเจ้าขบขัน
นั่นคือเสียงฝน
ตกใจวิ่งลง
วิ่งวนกันไป
วิ่งแอบกันใหญ่
ห่วงใยสองเกลอ

เค้าโครงนิทานหมู่ปาฐะจากการสัมภาษณ์ นางสาววารุณี ทยะยิมะ
อายุ 43 ปี บ้านเลขที่ 45/27 ถนนยะกัง 1 ตำบลบางนาค
อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

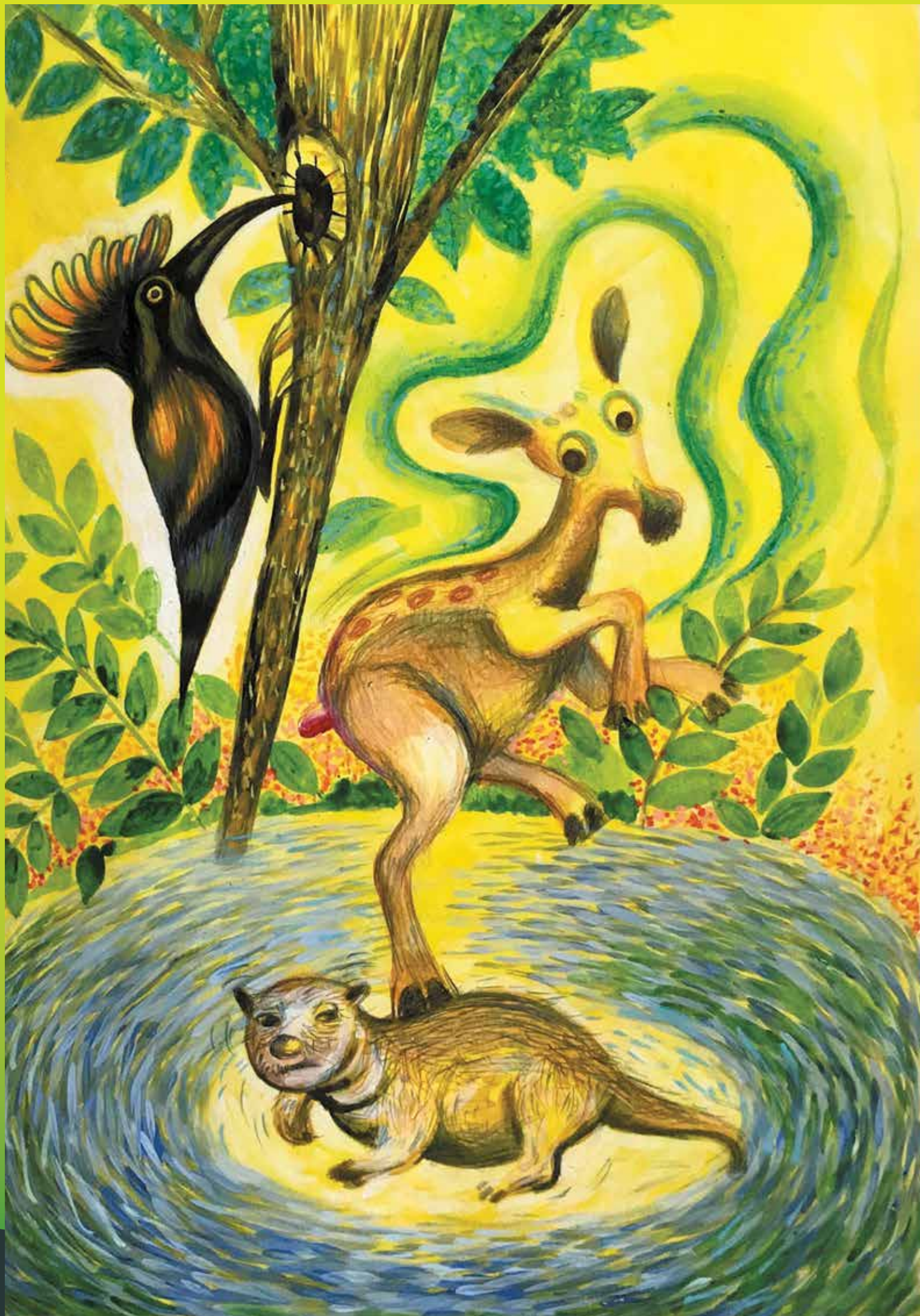
นิทานคำกลอน เรื่องที่ 9 ตำนานเงาพิพิธ

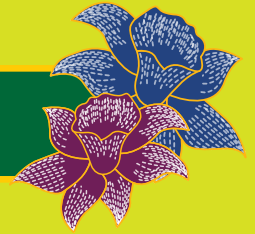
กล่าวถึงตำนาน	เล่างานนานมา
นายแรงแข็งกล้า	เกิดมาสูงใหญ่
มีเรี่ยวแรงมาก	ซ้กลากว่องไว
พ่อแม่หนักใจ	ทำไมกินมาก
จึงออกอุบาย	ลูกชายแบกลาก
ภูเขาลาซาลาก	ออกจากไ้วไถลบ้าน
นายแรงเบื่อบาน	จัดการประสาน
ผูกมัดขามดาน	ภูพานสองไ้ว
เร็วพลันทันใจ	ตกใจนกใหญ่
จึงขว้างหินไป	ดังไม้แน่นาน
คนเงากล่าวงาน	สืบสานโบราณ
เล่าตามตำนาน	ก่อนกาลมีว่า
หินใหญ่นั้นหนา	ตกมาพื้นเหล่า
เห็นกันทั่วหน้า	ว่าเงาพิพิธ
หินใหญ่อีกก้อน	เก่าก่อนตกติด
ผู้คนครุ่นคิด	ชื่อเงาตันเขง

เค้าโครงนิทานมุขปาฐะจากการสัมภาษณ์ นายกลิ่น บุญส่ง
อายุ 75 ปี บ้านเลขที่ 3 หมู่ 8 ตำบลโคกเคียน
อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

นิทานคำกลอน เรื่องที่ 10 กระจกกับนาถ

ครึ่งหนึ่งนานมา
เทือกเขาเนาไพร
ห้วงวานตัวใหญ่
เจ้านกโผผิน
เคาะดังโป๊กโป๊ก
กระจกอยู่ใกล้
เขซึบบลูกนกตาช
สะดุ้งหลบหนี
เต้าน้องเดินมา
เปล็ดเปล็นอารมณ์
นึกว่าเสียงกลอง
จ้าตึกขกมา
สวมใส่เสื้อเกราะ
จนถึงวันนี้
กึ่งมาสมาทบ
เหล่าสัตว์ปรองดอง
อาวุธบนหัว
ดาบทั้งขาวใหญ่
เสียงกลองไม่ใช่
พวกสัตว์สำราญ
ไปฟ้องนกฮูก
ฮูกสำซหัวไว
ตำนานเรื่องเก่า
สัตว์ทั้งหลาขหนา

ซาขปากว่างใหญ่
นกใหญ่ถลาบิน
ออกไปหากิน
บินเกาะต้นไม้
กิ่งโงกสั้นไฉว
ตกใจวังหนี
กาขสั้นซีวี
นี่คือกระจก
ชมป่าสุขสม
เดินชมพนา
กีกก้องทั่วป่า
อาสาโจมตี
ดูเหมาะะสมดี
เต้ามีระดอง
ช่วยรบเพื่อน้อง
มองอย่างข้องใจ
ไม่กลัวสิ่งใด
เก็บไว้มานาน
นั่นไงห้วงวาน
เบิกบานหัวใจ
มีลูกตัวใหญ่
สำซไปสำขมา
ผู้เฒ่าเล่ามา
ที่มาที่ไป

เค้าโครงนิทานมุขปาฐะจากการสัมภาษณ์ นางสะปีเยาะ มามะ
อายุ 80 ปี บ้านเลขที่ 54/2 ถนนกำแพงปายง ตำบลบางนาค
อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

นิทานพื้นบ้าน
ตำนาน
มะนาวรอ

เรื่อง คำกลอน
นิชรี ตันแดง
นนุช ดงนุฒ
นาซีเราะห์ ตันแดงมียอถิ

ภาพประกอบและรูปเล่ม
ทำอร ทองราม
เสาร์วรี ทองราม
นนุช ดงนุฒ

โรงเรียนเทศบาล ๘ (ถนนโคกเด็กลง)
อำเภอเมืองราชวาศ จังหวัดนราชวาศ

๒๕๖๓